

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 218
van **ELS ROBEYNS**
datum: 22 februari 2016

aan **GEERT BOURGEOIS**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED

Vlaamse overheid - Duurzaamheidscriterium bij aanbestedingen

Onlangs is er heel wat commotie ontstaan bij de aanbesteding van de catering in het Vlaams Parlement. De kritiek bestaat erin dat onvoldoende garanties werden opgenomen op het vlak van duurzaamheid. Zo werden geen concrete criteria opgenomen rond fair trade, bioproducten of lokale landbouwproducten. Men kan dan ook spreken van een gemiste kans op dat vlak.

Dit voorval wens ik aan te grijpen om te peilen naar de wijze waarop de diensten die resorteren onder de Vlaamse overheid omgaan met het aspect duurzaamheid bij aanbestedingen.

1. Wat is de beleidsvisie van de minister aangaande het opnemen van bepalingen inzake duurzaamheid bij aanbestedingen?
2. Hoe gaat men om met het opnemen van bepalingen inzake duurzaamheid bij aanbestedingen binnen de diensten die onder de bevoegdheid van de minister ressorteren?
3. Welke concrete aandachtspunten met betrekking tot duurzaamheid worden er in opgenomen?
4. Wordt ook voldoende aandacht besteed aan het dierenwelzijn bij aanbestedingen?
5. Welke criteria worden momenteel reeds opgenomen?

Deze vraag werd gesteld aan de ministers Geert Bourgeois (218), Hilde Crevits (237), Annemie Turtelboom (180), Liesbeth Homans (381), Ben Weyts (696), Jo Vandeuren (355), Philippe Muyters (330), Joke Schauvliege (425), Sven Gatz (169).

GEERT BOURGEOIS

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED

GECOÖRDINEERD ANTWOORD

op vraag nr. 218 van 22 februari 2016

van **ELS ROBEYNS**

1. Het Vlaams Regeerakkoord 2014-2019 stelt: *"In ons aankoopbeleid willen we grotere stappen zetten richting volledige duurzaamheid door voor pilootprojecten en innovatief aanbesteden te gaan en resoluut te kiezen voor oplossingen die de minste impact hebben op het milieu gedurende de volledige levenscyclus en bovendien sociaal en ethisch verantwoord zijn."*

Op 29 januari 2016 heeft de Vlaamse Regering het *"Vlaams plan overheidsopdrachten, voor een strategisch en gecoördineerd beleid overheidsopdrachten voor Vlaanderen"* goedgekeurd (zie <https://www.bestuurszaken.be/plan-overheidsopdrachten>).

De Vlaamse overheid maakt met dit plan werk van een strategisch en gecoördineerd beleid voor haar overheidsopdrachten. Het plan heeft tot doel een professioneel en innovatiegericht aankoopbeleid te implementeren bij de Vlaamse overheid. Het voorziet ook in de verruiming die noodzakelijk is om de vooropgestelde doelstelling van 100 % duurzame overheidsopdrachten te realiseren tegen 2020.

Met dit ambitieus en vernieuwend plan schrijven we ons ook in in een innovatieve circulaire economie en willen we de vermarkting van innovatie en groeikansen ondersteunen, in het bijzonder bij Kleine en Middelgrote Ondernemingen (KMO's).

Het hoofdstuk 2 van het Vlaams plan overheidsopdrachten behandelt de visie op een beleid inzake overheidsopdrachten. De beleidsvisie aangaande het opnemen van bepalingen inzake duurzaamheid is uitgewerkt onder punt 2.5 van het plan, onder de strategische doelstelling *'Inzetten op duurzame en innovatieve overheidsopdrachten'*.

2. Met het oog op het behalen van de doelstelling 100 % duurzame overheidsopdrachten tegen 2020 worden de entiteiten van de Vlaamse overheid ertoe aangespoord om duurzaamheidscriteria op te nemen in hun overheidsopdrachten. Op de website "Duurzame en innovatieve overheidsopdrachten" van de Vlaamse overheid (<http://overheid.vlaanderen.be/duurzame-innovatieve-overheidsopdrachten>) kunnen de aanbestedende overheden voor courante productgroepen marktinformatie, technische informatie en duurzaamheidscriteria vinden. Op basis daarvan kunnen zij hun overheidsopdrachten die op deze productgroepen betrekking hebben, verduurzamen (<https://www.bestuurszaken.be/productgroepen>).

Overeenkomstig het Vlaams plan overheidsopdrachten zijn de voorzitters van de managementcomités van de beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid ermee belast om jaarlijks aan het Vlaams Samenwerkingsforum Overheidsopdrachten (zie <https://www.bestuurszaken.be/vlaams-samenwerkingsforum-overheidsopdrachten>) door te geven welke concrete initiatieven binnen hun beleidsdomein werden gerealiseerd in het voorbije jaar en welke worden vooropgesteld voor het komende jaar. Het Vlaams Samenwerkingsforum overheidsopdrachten zal op basis hiervan jaarlijks een overzicht opstellen van de vooruitgang die geboekt werd m.b.t. het behalen van de strategische doelstellingen voor de periode 2016-2020.

Een uitbreiding en optimalisering van de monitoring van overheidsopdrachten, waaruit ook blijkt hoeveel duurzame opdrachten de Vlaamse overheid effectief plaatst en welke financiële waarde deze opdrachten vertegenwoordigen, moet in de toekomst een precies beeld geven over het behalen van de doelstelling 100 % duurzame overheidsopdrachten tegen 2020.

Die geïntegreerde en geautomatiseerde monitoring van overheidsopdrachten is opgenomen in het Vlaams plan overheidsopdrachten. In het plan staat m.b.t. monitoring het volgende vermeld:

"We introduceren een contractmanagementsysteem voor de gehele Vlaamse overheid. Het voorzitterscollege nam hiertoe reeds een beslissing met het oog op uitrol van het e-Delta contractmanagementsysteem van het beleidsdomein MOW naar de andere entiteiten van de Vlaamse overheid. Dit systeem zorgt voor de registratie van alle overheidsopdrachten en laat een beter beheer en opvolging van de opdrachten toe."

Momenteel bestaat er namelijk geen omvattende rapportering m.b.t. de budgetten die de Vlaamse overheid jaarlijks besteedt aan overheidsopdrachten, noch m.b.t. de budgetten die zij jaarlijks inzet voor "duurzame overheidsopdrachten".

Ook op het niveau van de individuele entiteit of van het beleidsdomein is het geen evidentie om te bepalen welke budgetten in een bepaald jaar aan overheidsopdrachten worden gespendeerd. Begrotingsartikels (waaruit dergelijke informatie zou kunnen worden gedistilleerd) worden doorgaans niet alleen aangewend voor uitgaven in het kader van overheidsopdrachten maar ook voor andere uitgaven. De begrotingsartikels bevatten ook geen kenmerk dat weergeeft of het artikel al dan niet bestemd is voor de betaling van overheidsopdrachten en evenmin bestaat er een geautomatiseerde methodiek die door het optellen van de gegevens uit verschillende begrotingsartikels het uitgavevolume voor overheidsopdrachten kan begroten.

Wat de rapportering vanuit de e-procurement-applicaties betreft, is het belangrijkste knelpunt dat er geen financiële waarde per opdracht (gegund bedrag of geraamde waarde) voorhanden is. Enkel in specifieke gevallen geeft de aanbestedende overheid een geraamde waarde aan.

Het e-Delta contractmanagementsysteem bevat de nodige data voor een degelijke rapportering. De ontwikkeling van een rapporteringsmodule staat vooraan in de prioriteiten, samen met de ontwikkeling van een koppeling met e-notification en met e-tendering. Deze beide ontwikkelingen zullen een performante monitoring mogelijk maken. Hierbij is het ook de bedoeling om de evolutie van duurzame en innovatieve overheidsopdrachten over een bepaalde periode te kunnen vaststellen.

De organisatiebrede ontsluiting van e-Delta voor overheidsopdrachten is besproken in de vergadering van het voorzitterscollege van de Vlaamse administratie van 21 januari 2016. De Vlaamse administratie zal nog dit jaar starten met de analyse van de organisatiebrede functionaliteiten (o.a. voor rapportering aan de Europese Commissie). Het is de bedoeling om de behoeften in 2016 te analyseren, zodat vanaf 2017 de nodige uitbreidingen kunnen gebouwd worden in e-Delta, en vervolgens geïmplementeerd.

3. Het uitgangspunt van het Vlaams plan overheidsopdrachten is het effectief en efficiënt inzetten van het instrument overheidsopdrachten om een bijdrage te leveren aan de realisatie van beleidsdoelstellingen van de Vlaamse overheid zoals het stimuleren van innovatie, het doorzetten van de transitie naar de circulaire economie, het zorgen voor een energie-transitie, het terugdringen van schendingen van de mensenrechten in de productieketen, het verminderen van de milieudruk, het verbeteren van de toegang van KMO's tot overheidsopdrachten, ... Het plan gaat niet over het bepalen van deze beleidsdoelstellingen op zich, maar wel over overheidsopdrachten als instrument om deze beleidsdoelstellingen te realiseren.

De rapporteringsmodule in het e-Delta contractmanagementsysteem zal toelaten om aan te geven welke aandachtspunten er m.b.t. tot duurzaamheid in overheidsopdrachten opgenomen worden.

4. Het opnemen van specifieke criteria m.b.t. dierenwelzijn in overheidsopdrachten is inderdaad een interessant gegeven dat het gevoerde beleid kan versterken.

Er bestaat heel wat wetgeving over het welzijn van productiedieren. Zo is er specifieke wetgeving over het welzijn van kalveren, varkens, legkippen, vleeskippen, struisvogels, konijnen, en van eenden en ganzen gehouden voor foie gras-productie.

Vanzelfsprekend moeten alle aangekochte producten aan deze wetgeving voldoen, maar zij bevat vaak slechts minimumnormen. Door een gericht aankoopbeleid van de Vlaamse overheid kan nog meer gestuurd worden in de richting van diervriendelijker verkregen dierlijke producten.

De Vlaamse minister bevoegd voor dierenwelzijn denkt dan met name aan eieren en eiprodukten afkomstig van legkippen met vrije uitloop, vlees van niet-gecastreerde varkens, vlees van traag-groeiende kippenrassen waarbij de vleeskippen ook buitenbeloop hebben, melk afkomstig van koeien die buiten lopen, diervriendelijk gekweekte en gedode vis en het bannen van foie gras en onverdoofd geslacht vlees.

De Vlaamse overheid zal met het oog op toekomstige overheidsopdrachten m.b.t. dierlijke producten onderzoeken of het haalbaar is om concrete clausules inzake dierenwelzijn - gelijkaardig aan deze van voornoemde standaarden - op te nemen in haar bestekken.

Algemeen kan ook overwogen worden om het gebruik van dierlijke producten te doen dalen door ze zoveel mogelijk te vervangen door duurzamer alternatieven.

5. Zoals hoger reeds aangegeven, is er een Vlaamse website met informatie voor het verduurzamen van overheidsopdrachten die betrekking hebben op bepaalde productgroepen.

Het agentschap Facilitair Bedrijf, dat een generiek aanbod d.m.v. raamovereenkomsten ter beschikking stelt van de entiteiten van de Vlaamse overheid, neemt consequent duurzaamheidscriteria op in zijn overheidsopdrachten.

Specifiek met betrekking tot voeding en catering kunnen bijvoorbeeld de volgende raamovereenkomsten aangehaald worden.

- Wat de opdracht voor de levering van vis betreft, is bepaald dat de producten moeten voldoen aan de vereisten van het MSC-label (voor gevangen vis) en het ASC-label (voor gekweekte vis).
- Het bestek van de opdracht voor dranken verplicht de inschrijvers om (minstens) één drank uit de biologische productie en één drank uit de eerlijke handel voor te stellen.
- De opdracht voor wijnen bevat een technische specificatie die bepaalt dat een aantal van de voorgestelde wijnen biologisch geproduceerd moet zijn, of afkomstig uit de eerlijke handel. Door middel van een specifiek gunningscriterium worden inschrijvers die meer biologische wijnen of wijnen uit de eerlijke handel voorstellen beloond met extra punten.
- Alle opdrachten voor de aankoop van koffie bepalen dat de koffie afkomstig moet zijn uit de eerlijke handel.
- Ook de opdracht voor de levering van groenten en fruit zet sterk in op verduurzaming. Een gunningscriterium duurzaamheid moedigt inschrijvers aan om producten voor te stellen die afkomstig zijn uit de biologische productie of uit de eerlijke handel. Daarnaast belooft het gunningscriterium ook inspanningen van de inschrijver op het vlak van water- en energiebesparing met extra punten. Het

bestek bevat ten slotte een verplichting om voor sommige posten een product uit de biologische productie of de eerlijke handel voor te stellen.

Aanvulling van minister Joke Schauvliege m.b.t. 'De Watergroep'

Binnen 'De Watergroep' wordt wel op ad hoc basis rekening gehouden met milieu en duurzaamheid bij het plaatsen van overheidsopdrachten door het aanwenden van criteria in lijn met de overheidsopdrachten van het Facilitair Bedrijf. We kunnen echter niet stellen dat er op heden binnen 'De Watergroep' een bedrijfsbreed beleid is m.b.t. duurzaamheid.